

Modern Greek A: literature – Higher level – Paper 1
Grec Moderne A : littérature – Niveau supérieur – Épreuve 1
Griego Moderno A: literatura – Nivel superior – Prueba 1

Friday 8 May 2015 (afternoon)
Vendredi 8 mai 2015 (après-midi)
Viernes 8 de mayo de 2015 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a literary commentary on one passage only.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire littéraire sur un seul des passages.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario literario sobre un solo pasaje.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Αναλύστε κριτικά **ένα** από τα δύο παρακάτω κείμενα.

1.

Cortina 1964¹

Ωδή σε auto-κτόνο δεσποινίδα

Δεσποινίς·
παρά τα τόσα χρόνια που είμαστε μαζί
δεν αποκάλυψα ποτέ τα αισθήματά μου.
Παιδούλα ακόμα σάς πρωτόφερε ο πατέρας
5 και μ' όλους μας αμέσως γίνατ' ένα.
Μαζί ταξίδια κι εκδρομές βροχές και καύσωνες
ώσπου όταν έφυγε σας άφησε σ' εμένα
μια *demoiselle de compagnie*² παρωχημένη
ένα κειμήλιο μνήμες ασορτί στη νιότη μου.
10 Φαντάζομαι πως ίσως θα θυμόσαστε
— εικοσιδύο τώρα ετών μα στο είδος σας
εικοσιδυό επί τρία εξήντα έξι —
πόσους μικροβιολογικούς ελέγχους και κατάγματα
ή και μεταμοσχεύσεις έζησα κοντά σας.
15 Στη μνήμη του πατέρα, θα μου πείτε.
Κι οι αισθητικές σας επεμβάσεις, τα αξεσουάρ;
Τι ήταν αυτά; Μήπως δεν ήταν
μια απέραντη στοργή μόνο για σας
η καθημερινή αγωνία μου να υπάρχουνε
20 όπως τα πρώτα χρόνια;
Δεν είμαστε κι οι δυο θανάσιμος υπαινιγμός
για τους νεόπλουτους με τα εκθαμβωτικά νυμφίδια
που σας snόμπαραν στους δρόμους
υπαινιγμός
25 πως τότε που αυτοί παίζανε με πλαστικά τουτού
εγώ κι εσείς ήδη σας είχα πια αγαπήσει;

Δε θα σας τα 'λεγα ποτέ ολ' αυτά
κι όπως ταιριάζει ανομολόγητο, παλιό
θα 'χα κρατήσει το αίσθημά μου
30 αν οι σφυγμοί σας έντονα
δε μ' είχανε τις προάλλες θορυβήσει.
Δε σας το κρύβω· ο καρδιολόγος χθες με απέλπισε:
«Πιστόνια τέρμα και το λάδι καθισμένο.
Για τρίτο ρεκτιφιέ ρε Γιάννη δε μας παίρνει.
35 και μηχανή μοντέλο '64, τι ψάχνεις;»

Δεσποινίς Φορντ Κορτίνα κίτρινη
το γένος Κόνσουλ
φεύγουμε απόψε οριστικά προτού βραδιάσει.
Κάνε κουράγιο αγαπημένη, βαλ' τα δυνατά σου
40 τριάντα χιλιόμετρα η αγάπη μας τ' αξίζει
όχι για σίδερα όχι, όχι σε μάντρα
το ξέρω μόνο εγώ το λιμανάκι
είναι το μονοπάτι του μια κατωφέρεια ράθυμη
κι έτσι νωχελικά σαν έκπτωτη θα εγκαταλείψεις
45 για μας θα μοιάζει σαν να παίρνει μόλις τώρα
το μέρος τούτο τη γνωστή του ονομασία
όλα τα 'χω σκεφτεί και βέβαια εσένα:
θα 'ρχομαι να σε βλέπω
βουλιαγμένη.

Γιάννης Βαρβέρης, *Πιάνο Βυθού* (1991)

¹ Cortina 1964: Βρετανικό αυτοκίνητο εικοσαετούς παραγωγής (1962–1982), το δημοφιλέστερο σε πωλήσεις στην δεκαετία του 1970. Το όνομά του είναι εμπνευσμένο από το όνομα του ιταλικού χιονοδρομικού κέντρου Κορτίνα Ντ' Αμππέτσο, όπου πραγματοποιήθηκαν οι χειμερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες του 1956. Στα πλαίσια μίας διαφημιστικής καμπάνιας στην διάρκεια των αγώνων αρκετές Cortina οδηγήθηκαν σε ελεύθερη κατάβαση στο θέρετρο που ονομάστηκε έκτοτε Cortina Auto-Bobbing.

² *demoiselle de compagnie*: Νεαρή γυναίκα που προσλαμβάνεται για να συντροφεύει ως βοηθός υψηλά ιστάμενο ή ηλικιωμένο πρόσωπο.

2.

Η Τίτι έβαλε το ακουστικό στη θέση του και είπε: «Η μητέρα σου μου τηλεφώνησε σήμερα το πρωί να μάθει νέα σου». Ήταν η κατάλληλη ώρα να τη ρωτήσει ποιος ήταν ο νεαρός που είχαν πάει εκδρομή την περασμένη βδομάδα; Ήταν ο ικανός χρόνος; Ο χρόνος τίγρης; Κάπου στα χιόνια η Τίτι φορώντας ένα κίτρινο άνορακ έτρεχε ζικ-ζακ μέσα από βαριές φορτωμένες καστανιές και χανόταν. Στο επίπεδο της δημοσίας φαινόταν μόνο ένας πυρσός με κορμί από κρόκο. Ο νεαρός θα κουραστεί πολύ μέχρι να μπορέσει να τη βρει. Αυτό όμως είναι αδύνατο γιατί δεν έχει χιονίσει ακόμα. «Είπε ότι το άλλο Σάββατο γίνεται το μνημόσυνο του πατέρα σου», μουρμούρισε η Τίτι. Η Ρένα κούνησε το κεφάλι της. «Ας πάρουμε κάποιο τηλέφωνο» είπε.

- 10 – Μπαμπά γεια σου.
 – ...
 – Είσαι καλύτερα σήμερα; Σου πέρασαν τα νεύρα και...
 – ...
 – Όχι ένα λεπτό μη το κλείνεις. Εσύ που είσαι ένας αληθινός Εύζωνας που βύθισες
 15 όλα τα πλοία στη μάχη των Θερμοπυλών, που...

«Σε τρεις μέρες», ξαναείπε η Τίτι. «Για το μνημόσυνο εννοώ». Η Ρένα πέρασε αργά το χέρι από το μέτωπό της, θέλοντας να σβήσει τα συμπτώματα μιας αόριστης ζάλης. Της φάνηκε ότι η ρεπροντυξιόν του Μαγκρίτ* ήταν κορνιζαρισμένη στραβά στον τοίχο. Ότι το καταπράσινο μήλο στον ίδιο πίνακα βρισκόταν πλάι κι όχι μπροστά στο πρόσωπο του άντρα με το σκούρο
 20 κουστούμι. Ποιο μνημόσυνο; μουρμούρισε χωρίς να καταλαβαίνει.

Μια λύση που κρύβεται σε ένα χρόνο βαθύ, μια ιστορία που έχει αρχή ομιχλώδη παρόλο που ήταν καλοκαίρι, στο τέλος εκείνου του Ιουλίου στον πυρετό της προετοιμασίας των διαγωνισμών, μια οικογένεια προετοιμάζεται σύσσωμη για τις εισαγωγικές εξετάσεις του Πολυτεχνείου εις πείσμα της μοίρας, του κισμέτ, εις πείσμα του «όλα τριτώνουν», τα κουδούνια
 25 έχουν αποσυνδεθεί, το τηλέφωνο είναι κατεβασμένο, η κεραία της τηλεόρασης έχει εκριζωθεί, η μετά ένα μήνα απροετοίμαστη προετοιμάζεται τρεφόμενη με φιλέτο, συμπυκνωμένο γάλα και τηγανητές μαρίδες, μελετά δεκαοχτώ ώρες το εικοσιτετράωρο, ξενυχτάει, παρακολουθεί φροντιστήρια έξω και ταυτόχρονα επίλεκτοι φροντιστές την επισκέπτονται προσωπικώς σπίτι της, ο αδελφός της θέτει το 1300 κυβικών αυτοκίνητό του και τον εαυτό του ως οδηγό στην
 30 απόλυτη διάθεσή της, ο Κώστας της τηλεφωνεί καθημερινώς από το θέρετρον Μαρ... που περνάει τις διακοπές του, η μητέρα της τής στίβει συνεχώς πορτοκαλάδες, ο πατέρας της ξεφλουδίζει φρέσκα καρύδια και της τα φέρνει ο ίδιος στο δωμάτιό της, η θεία της καιροφυλακτεί έξω από την κλειστή πόρτα του δωματίου της περιμένοντας διαταγές, το διαμέρισμα αποκλείεται από τον έξω κόσμο, επιβάλλεται απόλυτη ησυχία και αυτοσυγκέντρωση στο συγκεκριμένο
 35 σκοπό, για να πάει κανείς στον καμπινέ ή στην κουζίνα πρέπει να περπατήσει ακροποδητί δαγκώνοντας τα χείλη και πλαταγίζοντας τη γλώσσα, η αδελφή της αναλαμβάνει τον τομέα των εξωτερικών σχέσεων, η μετά ένα μήνα απροετοίμαστη διαβάζει συνεχώς, χάνει την όρεξή της, επιταχύνει από μέρα σε μέρα το ρυθμό της μελέτης της, αυξάνει από ώρα σε ώρα τον ίδιο ρυθμό, παθαίνει νεύρωση στομάχου, ρεψίματα, λόξιγκα, σπασμούς, αρχίζει να
 40 βλέπει ελαττωματικά, σιγά σιγά ωριμάζει μέσα της το μεγάλο δίλημμα μέχρι εκείνη τη ζοφερή νύχτα του αγίου Βαρθολομαίου, που μην αντέχοντας η μητέρα της τις ατέλειωτες γκρίνιες της «είμαι απροετοίμαστη, απροετοίμαστη, δεν προλαβαίνω να προετοιμαστώ είμαι εντελώς απροετοίμαστη», και βλέποντάς την τέτοιο ράκος ψυχικό και σωματικό λέει την ιστορική φράση «Καλά παιδί μου, μη δώσεις εξετάσεις, κάνε ό,τι θέλεις» τότε συντελείται ένα τρομαχτικό
 45 ποιοτικό άλμα στην ψυχή της (διότι μέχρι εκείνη τη στιγμή αυτή δεν είχε πάρει καμιά οριστική απόφαση όπως έλεγε αργότερα) παρατάει το διάβασμα, εγκαταλείπει οριστικά το βιβλίο *Σειρές Παράγωγοι Συναρτήσεων* και φθάνει δια παντός απροετοίμαστη την ήμερα των εξετάσεων.

Αλλά αν η αδελφή της απροετοίμαστης είχε αναβάλει το ταξίδι της για Αθήνα...
Στις 1 την νύχτα της Κυριακής η Ρένα απολαμβάνοντας το *Alexander* της στην αγκαλιά
50 ενός νεαρού με καστανό μουσάκι...
Στις 1 τη νύχτα της Δευτέρας...

«Τι σκέφτεσαι;» ρώτησε η Τίτι.

Έρση Σωτηροπούλου, *Η Φάρσα* (1982)

* ρεπροντυξιόν του Μαγκρίττ (αναπαραγωγή, αντίγραφο του πρωτότυπου πίνακα):
Ο Ρενέ Μαγκρίττ (René François Ghislain Magritte, 21 Νοεμβρίου 1918 – 15
Αυγούστου 1967) ήταν Βέλγος υπερρεαλιστής ζωγράφος. Στα έργα του συχνά
παραθέτει συνηθισμένα αντικείμενα, τα οποία είτε πλαισιώνει ασυνήθιστα, είτε δίνει
σε αυτά νέες ερμηνείες.
